

КАТАЛОГ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.Н.КАРАЗІНА (2014-2020 рр.)

Науковий напрям: Суспільні науки

Назва пріоритетного тематичного напрямку «**Інформаційні та комунікаційні технології**»

Назва науко-дослідної роботи: Створення системи соціологічного on-line моніторингу реформування вищої освіти України (2016-2017 рр., номер державної реєстрації: 0116U000837).

Автори: В.С. Бакіров (науковий керівник), Л.Г. Сокурянська, І.Д. Горбенко, Г.М. Жолткевич, Ю.І. Горбенко, А.О. Калашнікова, П.М. Артёмов, О.О. Мусієздов, О.В. Чернявська, О.І. Кізілов, О.Б. Буданова, А.Я. Акмурзін, С.М. Аніпченко, М.В. Єсіна, В.А. Пономар, І.А. Отлев, К.Є. Лисицький.

Основні характеристики розробки, суть розробки: Методологічна стратегія та новітній прототип соціологічного on-line моніторингу реформи вищої освіти України: розроблено проектну документацію на систему інформаційної безпеки, математичні моделі та програмні макети елементів забезпечення інформаційної безпеки інформаційної системи on-line моніторингу в ЗВО та прототип програмно-апаратного комплексу; проведена апробація системи соціологічного on-line моніторингу з використанням системи захисту інформації і електронного підпису; визначено основні переваги запропонованого механізму анонімного підпису, розроблено заходи та засоби захисту інформації; розроблена, апробована та передана в експлуатацію прикладна працююча методика та діючий прототип інформаційної технології соціологічного on-line моніторингу реформування вищої освіти України. Удосконалено методи і технології проведення масових соціологічних on-line опитувань: технологія організації і проведення масових on-line досліджень, on-line моніторингу реформування вищої освіти України (формування вибіркової сукупності, застосування методу панелі, принципи і методика формування баз даних).

Патенто-, конкурентоспроможні результати: Запропоновано принципово новий підхід до соціологічного моніторингу організаційно-інституційних та соціокультурних змін за допомогою новітніх знань у галузі соціології, соціології освіти, методології та методів досліджень, аналізу великих масивів

даних, інформатики, математичного моделювання, захисту інформації та прикладної криптографії. Розроблено три інформаційно-аналітичних матеріали: «Соціологічний on-line моніторинг як інформаційний ресурс реформування вищої освіти України», «Технологія організації та проведення соціологічної освіти України», «Використання даних соціологічного on-line моніторингу в управлінні системою вищої освіти України».

Порівняння зі світовими аналогами: Розроблена концептуальна стратегія створення системи соціологічного on-line моніторингу реформування вітчизняної вищої освіти не має аналогів в Україні і світі, адже навіть в стабільних економічних та політичних умовах за кордоном існуючі системи національного систематичного on-line опитування у сфері освіти поширюються тільки на студентів і вирішують доволі локальні проблеми, для яких не потрібно задіявати потужний науковий міждисциплінарний потенціал.

Затребуваність на ринку: Потенційні замовники результатів - Міністерство освіти і науки України (та інші міністерства, у підпорядкуванні яких знаходяться заклади вищої освіти), Національна академія педагогічних наук України, Національний інформаційний центр академічної мобільності; міжнародні та українські фонди, зацікавлені в емпіричній соціологічній інформації про українську вищу школу, українські ЗВО – підтвердженням є листи-підтримки від потенційних замовників, зацікавленість ЗВО України в отриманій і впровадженій технології on-line моніторингу на рівні свого вищого закладу (перше за все це низка ЗВО-учасників пілотного on-line опитування).

Призначення та сфери застосування: *В експертно-аналітичній роботі* (як інформаційний матеріал при оцінці ефективності реформування вищої освіти в країні, регіонах, окремих ЗВО). *У сфері освіти* (on-line моніторинг має стати інструментом визначення доступності і якості освітніх послуг, що надаються вітчизняними ЗВО; стану, результатів та проблем освітніх програм; моніторинг дозволить оцінити затребуваність і можливості академічної мобільності, доступ студентів окремих ЗВО до сучасних інформаційних освітніх ресурсів; при вирішенні кадрової проблеми у вищій освіті: моніторинг дасть змогу на основі оцінок студентів скласти базу даних про найбільш затребувані навчальні програми та викладачів, які їх втілюють на сучасному світовому науковому рівні; моніторинг слугуватиме підвищенню привабливості вітчизняних ЗВО для іноземних студентів. *В органах державної влади та місцевого самоврядування:* при підготовці державних та регіональних освітніх програм, в обґрунтуванні перспективних напрямків освітньої політики в контексті переходу української вищої освіти до нової концепції. Також розробки цього проекту можуть слугувати

інформаційною базою створення систем зворотного зв'язку між основними суб'єктами освітнього процесу – роботодавцями, потенційними студентами, державою тощо.

Стан готовності розробки: Розробка представлена Міністерству освіти і науки України.

Результати впровадження: Результати впроваджені у навчальний процес на соціологічному факультеті ХНУ імені В. Н. Каразіна: розроблено робочу програму курсу «On-line дослідження в соціології та маркетингу» «Соціологія інтернет-комунікацій», «Інтернет-журналістика», «Соціологія» «Інтернет-технології в рекламі та PR», «Дизайн інтернет-контенту» (для студентів спеціальностей 054 – «Соціологія» та 061 – «Журналістика»).

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків.

Телефон: (057)7075237 (кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій).

E-mail: app.socio@karazin.ua

Науковий напрям: Суспільні науки

Назва науко-дослідної роботи: Інституціональні та соціокультурні моделі модернізації вищої освіти: світовий і український досвід (2012-2014рр., номер державної реєстрації: 0112U002150).

Автори: В.С. Бакіров (науковий керівник), М.Н. Субота, Л.М. Хижняк, А.В. Зінюк, О.В. Хижняк, О.В. Чернявська, В.Л. Арбеніна, А.С. Кравченко, О.І. Горошко, Л.М. Змій, А.О. Калашнікова, А.С. Каверіна, А.Г. Жердецька.

Основні характеристики розробки, суть розробки: Розроблено методологічну стратегію порівняльного соціологічного дослідження провідних світових і релевантних до України моделей модернізації вищої освіти (в інституціональному та соціокультурному вимірах). Визначено концептуальні засади моделі модернізації вищої освіти в Україні з урахуванням інституціонального та соціокультурного контекстів, що може виступати базисом для оптимізації практичних механізмів реформування вітчизняної вищої школи згідно до вимог сучасності, євроінтеграційних та глобалізаційних процесів.

Патенто-, конкурентоспроможні результати: Розроблено соціологічний інструментарій ідентифікації проблем модернізації вищої освіти на рівні ЗВО.

Порівняння зі світовими аналогами: Вперше у вітчизняній соціології здійснено цілісне науково-теоретичне осмислення провідних тенденцій модернізації вищої школи (не лише в контексті дії глобалізаційних та євроінтеграційних чинників, а також з урахуванням специфічних національних соціокультурних факторів сфери вищої освіти в Україні. Результати реалізації проекту відповідають світовому рівню теоретичних та прикладних соціологічних досліджень інституційних і соціокультурних аспектів модернізації вищої школи України.

Затребуваність на ринку: Перспективні ринки - інституції, зайняті впровадженням державної політики в галузях вищої освіти та науки.

Призначення та сфери застосування: Висновки дослідження слугують концептуальним орієнтиром освітньої політики, можуть бути використані для підвищення управлінського потенціалу органів і суб'єктів управління вищою освітою і в подальшій розробці наукового забезпечення процесу реформування вищої школи України.

Стан готовності розробки: Розробка представлена до Міністерства освіти і науки України.

Результати впровадження: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Головне управління освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації, Міністерство освіти і науки України. Результати використовуються у навчальному процесі в процесі підготовки студентів за спеціальностями 054 – Соціологія, 061 – Журналістика в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків. **Телефон:** (057)7075237 (кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій).

E-mail: app.socio@karazin.ua

Науковий напрям: Суспільні науки

Назва науко-дослідної роботи: Інститут освіти у системі забезпечення інформаційної безпеки держави (2015-2017рр., номер державної реєстрації: 0115U000491).

Автори: В.С. Бакіров (науковий керівник), М.Н. Субота, Л.М. Хижняк, А.В. Зінюк, О.В. Хижняк, І.О. Солдатенко, І. Кузіна, А. Жовнір, М. Купалова.

Основні характеристики розробки, суть розробки: Уточнено інтерпретацію інформаційної безпеки держави в контексті діяльності

інституту освіти та комунікативного простору сучасного суспільства (як безпеки інформаційно-комунікативної). На засадах поєднання системного, інституційного, неоінституційного та соціокультурного підходів розроблено методологічну стратегію дослідження ролі інституту освіти у забезпеченні інформаційної безпеки держави. Визначено основні функціональні можливості інституту освіти у системі забезпечення інформаційної безпеки держави, які мають базуватися на розвитку критичного мислення, формуванні медіакомпетентності та інформаційно-цифрової компетентності, зокрема в умовах становлення та розвитку електронної освіти. Одержано нові фундаментальні аспекти дослідження інформаційної безпеки держави – з позицій соціологічного знання запропонована теоретична концепція інформаційно-комунікативної безпеки особистості та держави в контексті діяльності інституту освіти та розвитку сучасного інформаційно-комунікативного простору.

Патенто-, конкурентоспроможні результати: Розроблено концептуальні засади визначення загроз в інформаційній сфері держави з урахуванням нового інструментарію інформаційних війн, інформаційних, а також інформаційно-комунікативних і медіа-практик сучасної молоді, як у межах освітнього простору, так і поза ним.

Порівняння зі світовими аналогами: Нові фундаментальні аспекти дослідження інформаційної безпеки держави. Вперше у вітчизняній соціології здійснено цілісне науково-теоретичне осмислення ролі інституту освіти у забезпеченні інформаційної безпеки держави в умовах відкритого суспільства та відкритого інформаційно-комунікативного простору. Результати реалізації проекту відповідають світовому рівню теоретичних і прикладних соціологічних досліджень сучасних інформаційно-комунікативних процесів у суспільстві, процесів у галузі освіти, а також у сфері інформаційної безпеки держави.

Затребуваність на ринку: Перспективні ринки - інституції, зайняті впровадженням державної політики в галузях вищої освіти та науки.

Призначення та сфери застосування: Висновки дослідження можуть слугувати концептуальним орієнтиром освітньої політики, бути використаними для підвищення управлінського потенціалу органів і суб'єктів управління освітою та у подальшій розробці наукового забезпечення інформаційної безпеки України у соціогуманітарному вимірі.

Стан готовності розробки: Розробка представлена Міністерству освіти і науки України.

Результати впровадження: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Головне управління освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації, Міністерство освіти і науки України. Результати використовуються у навчальному процесі в процесі підготовки студентів за спеціальностями 054 – Соціологія, 061 – Журналістика в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків. **Телефон:** (057)7075237 (кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій).

E-mail: app.socio@karazin.ua

Науковий напрям: Суспільні науки

Назва науко-дослідної роботи: Проблеми впровадження технологій електронного навчання в українській вищійшкoлі (2015-2016 рр., номер державної реєстрації: 0115U000503).

Автори: В.С. Бакіров (науковий керівник), Л.М. Хижняк, М.М. Субота, О.В. Чернявська, О.В. Хижняк, А.В. Зінюк, А.С. Кравченко, А.О. Калашнікова.

Основні характеристики розробки, суть розробки: Визначено сутність електронного навчання як соціальної інновації в суспільстві знань, його потенціал і умови ефективного використання; визначено доцільність і перспективність впровадження електронного навчання в українській вищійшкoлі; готовність українських ЗВО до нього (мотивація, ресурсне забезпечення); стан його соціо-технологічного забезпечення. Визначено концептуальні засади та основні технології упровадження електронного навчання в процесі модернізації ЗВО України з урахуванням соціальних, соціально-психологічних, соціально-педагогічних, соціокультурних, соціокомунікативних і соціально-технологічних чинників. Узагальнено світовий і вітчизняний досвід упровадження систем та елементів електронного навчання. Отримані результати сприяють подоланню термінологічної невизначеності і дозволяють концептуалізувати процес розробки та впровадження соціальних технологій електронного навчання у вищійшкoлі.

Патенто-, конкурентоспроможні результати: Розроблено комплекс вимог до освітніх послуг, що надаються ЗВО за допомогою технологій електронного навчання, а також до суб'єктів, задіяних у ньому; розроблено методику оцінки соціального ефекту реалізації електронного навчання у ЗВО

України. Розроблено концепцію та методику визначення цільового ринку освітніх послуг електронного навчання, що дозволяє ідентифікувати та характеризувати потенційних споживачів освітніх послуг електронного навчання.

Порівняння зі світовими аналогами: Попри затребуваність електронного навчання у освітній практиці та факти звернення до його елементів у вітчизняних ЗВО, аналоги даного проекту в Україні відсутні, разом з тим модернізація вищої освіти передбачає опанування новітніми освітніми технологіями у віртуальному просторі. Проведене соціологічне вивчення вже набутого досвіду впровадження електронного навчання в процесі модернізації системи вищої освіти у світі та в Україні у соціальному і соціотехнологічному аспектах має як теоретичну, так і практичну спрямованість, відповідає світовому рівню соціальних досліджень процесів модернізації вищої школи.

Затребуваність на ринку: Результати дослідження забезпечуватимуть концептуальні засади для впровадження, оптимізації і розвитку технологій електронного навчання в українських ЗВО.

Призначення та сфери застосування: Розроблені рекомендації для органів управління вищою освітою щодо соціально-комунікативних технологій популяризації і підвищення якості електронного навчання, подолання соціокультурних і соціально-технологічних перешкод на шляху розвитку ринку освітніх послуг електронного навчання. Отримані результати дослідження слугуватимуть розвитку стратегії реформування вищої освіти, а також сприятимуть створенню стандартів у сфері електронного навчання.

Стан готовності розробки: Розробка представлена Міністерству освіти і науки України.

Результати впровадження: представлено соціологічну інформацію щодо стану технологій електронного навчання в українських ЗВО; розроблено рекомендації для органів управління вищою освітою щодо соціально-комунікативних технологій популяризації та підвищення якості електронного навчання, подолання соціокультурних і соціально-технологічних перешкод на шляху розвитку ринку сучасних електронних освітніх послуг в Україні. Результати використовуються у навчальному процесі в процесі підготовки студентів за спеціальністю 054 - Соціологія в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Опубліковано наукові статті, термінологічний словник "Електронна освіта" (2016 р.).

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків. **Телефон:** (057)7075237 (кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій).

E-mail: app.socio@karazin.ua

Науковий напрям: Суспільні науки

Назва науко-дослідної роботи: «Розробка заходів щодо удосконалення соціального розвитку підприємства як фактор підвищення ефективності виробництва» (2014 р., номер державної реєстрації: 0114U001905).

Автори: В.С. Бакіров (науковий керівник), Л.М. Хижняк, М.М. Субота, О.В. Хижняк, А.В. Зінюк, О.В. Чернявська, А.С. Кравченко.

Основні характеристики розробки, суть розробки: Виявлено соціальні резерви підвищення ефективності виробництва шляхом проведення діагностики соціального розвитку підрозділів підприємства. Встановлено резерви підвищення трудового потенціалу працівників за рахунок реалізації на підприємстві соціальних програм; виявлено чинники, що гальмують реалізацію соціальних програм в ході виконання колективного договору; визначено рівень інформованості персоналу про соціальні проекти, поточні виробничі справи підприємства та особливості соціальних комунікацій в його окремих підрозділах; визначено соціальні характеристики працівників; оцінено стан соціального захисту персоналу, виявлено категорії працівників, які потребують першочергового захисту; запропонувати напрямки удосконалення програми соціального розвитку підприємства.

Патенто-, конкурентоспроможні результати: Розроблено методика діагностики соціального розвитку промислового підприємства та його структурних підрозділів.

Порівняння зі світовими аналогами: Узагальнено кращий світовий досвід використання соціальних чинників для підвищення ефективності виробництва та визначено можливості його використання на вітчизняних промислових підприємствах.

Затребуваність на ринку: Подібні розробки є затребуваними на вітчизняному ринку у зв'язку з необхідністю розробки підприємствами власних стратегій соціального розвитку в умовах соціально-економічної кризи.

Призначення та сфери застосування: розробка може бути використана в процесі управління соціальним розвитком підприємства та в подальших наукових дослідженнях соціальних чинників підвищення ефективності

виробництва за рахунок соціальних чинників, а також у навчальному процесі в таких дисциплінах, як «Соціологія управління», «Менеджмент персоналу».

Стан готовності розробки: Розробка представлена ДП “Електроважмаш” (м. Харків), Міністерству освіти і науки України.

Результати впровадження: ДП “Електроважмаш” (м. Харків). Результати також використовуються у навчальному процесі в процесі підготовки студентів за спеціальністю 054 – Соціологія в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків. **Телефон:** (057)7075237 (кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій).

E-mail: app.socio@karazin.ua

Науковий напрям: Суспільні науки

Назва науко-дослідної роботи: Розробка методики вимірювання соціальних резервів управління персоналом та заходів щодо удосконалення соціального розвитку підприємства (2015 р., номер державної реєстрації: 0115U001700).

Автори: В.С. Бакіров (науковий керівник), Хижняк Л.М., Субота М.М., О.В. Хижняк, О.В. Чернявська, А.В. Зінюк, А.С. Кравченко, М.В. Мартиненко.

Основні характеристики розробки, суть розробки: Визначено найбільш гострі соціальні проблем, що стримують усталений соціальний розвиток підприємства; проведено діагностику соціального розвитку підрозділів підприємства; виявлено чинники, які його стримують, та резерви підвищення трудового потенціалу працівників; визначено рівень задоволеності персоналу соціальними умовами, які створені в підрозділах підприємства; визначено соціальні характеристики працівників та першочергові потреби різних соціально-демографічних працівників; проведено діагностику стану системи управління персоналом (мотивації праці, стабілізації колективів підрозділів, підвищення кваліфікації і кар’єрного зростання, системи соціальних комунікацій, соціальної напруженості); розроблено заходи зниження соціальних ризиків управління персоналом підприємства; виявлено та узагальнено пропозиції працівників щодо удосконалення соціального розвитку підприємства; розроблено та проведено апробацію методики вимірювання соціальних резервів управління персоналом.

Патенто-, конкурентоспроможні результати: Розроблено методику вимірювання соціальних резервів управління персоналом та заходи щодо удосконалення соціального розвитку підприємства.

Порівняння зі світовими аналогами: Узагальнено кращий світовий досвід використання соціальних резервів управління персоналом для підвищення ефективності виробництва та визначено можливості його використання на вітчизняних промислових підприємствах.

Затребуваність на ринку: Подібні розробки є затребуваними на вітчизняному ринку у зв'язку з необхідністю підприємствами використовувати соціальні резерви управління персоналом в процесі реалізації стратегій соціального розвитку.

Призначення та сфери застосування: Розробка може бути використана в процесі управління соціальним розвитком підприємства та в подальших наукових дослідженнях соціальних резервів управління персоналом, а також у навчальному процесі в таких дисциплінах, як «Соціологія управління», «Менеджмент персоналу».

Стан готовності розробки: Розробка представлена ПАТ «ФЕД» (м. Харків), Міністерству освіти і науки України.

Результати впровадження: ПАТ «ФЕД» (м. Харків). Результати також використовуються у навчальному процесі в процесі підготовки студентів за спеціальністю 054 – Соціологія в Харківському національному університеті імені В.Н.Каразіна.

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків. **Телефон:** (057)7075237 (кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій).

E-mail: app.socio@karazin.ua

Науковий напрям: Суспільні науки

Назва науко-дослідної роботи: Традиційні, модерні та постмодерні цінності в українському мегаполісі (приклад Харкова). За грантом Президента України докторам наук (2017 р.). Державний фонд фундаментальних досліджень (ДФФД), Україна. Договір від 23.08.2017 р. № Ф74/158-2017.

Автор: О. О. Мусієздов.

Основні характеристики, суть розробки: Одержано емпіричні соціологічні дані щодо поширеності цінностей серед різних груп міських жителів

Харкова. Розширено інформаційно-аналітичну базу для подальших досліджень українських міст; досліджень цінностей та модернізації українського суспільства, що сприятиме прийняттю управлінських рішень щодо сталого розвитку держави.

Порівняння зі світовими аналогами: Вперше апробовано застосування інструментарію Всесвітнього дослідження цінностей (World Values Survey) до вивчення цінностей на рівні міста.

Затребуваність на ринку: Розробка є затребуваною у зв'язку з проведенням в Україні децентралізації, внаслідок чого міста потребують власних стратегій соціального розвитку, які враховують цінності мешканців.

Призначення та сфера застосування: Управління соціальним розвитком міст.

Стан готовності розробки: Розробка представлена Міністерству освіти і науки України.

Результати впровадження: Результати використовуються у навчальному процесі в процесі підготовки студентів за спеціальністю 054 – Соціологія в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків.

Телефон: (057)7075079 (кафедра соціології).

E-mail: k_sociology@karazin.ua

Науковий напрям: Суспільні науки

Назва науко-дослідної роботи: Процеси соціальної інтеграції та дезінтеграції у сучасному світі: радикалізм в ідеологіях та практиках (2016-2018 рр., номер державної реєстрації НДР: 0115U001936. Без фінансування).

Автори: А.Д. Литовченко (науковий керівник), О.С. Мурадян, Т.М. Дублікаш, В.С. Нікулін, Д.М. Бойко, О.В. Музильов О.В., А.К. Іванова, О.В. Нехаєнко, Н.Д. Чікішев, С.С. Данілов С.С., К.В. Черняк, Д.Д. Яшкіна, А.П. Шевченко, О.Ю. Биховцева, А.О. Гліблянська, Р.О. Запорожченко.

Основні характеристики, суть розробки: Систематизовано теоретичні підходи до вивчення інтеграційних та дезінтеграційних процесів і проектів у вітчизняній та західній літературі; розроблено методологію соціологічного дослідження та систему індикаторів вимірювання практик радикалізму та екстремізму, зокрема: індикатори інтеракційного рівня (частота конфліктних

соціальних взаємодій, активізація політичної участі, закріплення/руйнування соціальних бар'єрів), соціокультурного рівня (конструювання соціальних міфів, сакралізація або руйнація політичного простору), інституціонального рівня (дискредитація або сакралізація інтеграційних інститутів, розвиток статусно-рольової структури інтеграторів/дезінтеграторів), ідеологічного рівня (ідеологічне структурування, абсолютизація, сакралізація та дискредитація ідеологічних позицій та систем); виявлено, що політичні партії та їх представники є трансляторами радикальних ідей та факторами посилення радикалізму в українському суспільстві; визначено, що в Україні сформовано «авторитарний запит», про що свідчать дані проведених досліджень, при чому в даний час «авторитарний запит» є вкрай актуальним для українців, все більше факторів за шкалою Адорно користуються підтримкою серед населення; визначено фактори потенційної підтримки радикалізму, передумови масових акцій протесту в Україні, фактори розвитку та розповсюдження політичного радикалізму в українському суспільстві.

Порівняння зі світовими аналогами: Зроблено внесок у розвиток методик соціологічного моніторингу стану українського суспільства у порівнянні з суспільствами Східної Європи.

Затребуваність на ринку: Розробка може слугувати основою подальших наукових досліджень проблем нерівностей, стратифікації, політичної поведінки, соціальної напруженості, міжконфесійних та міжетнічних взаємодій та конфліктів.

Призначення та сфера застосування: результати можуть бути використані для вдосконалення державних проектів та засобів внутрішньої інтеграції; для врівноваження політичної доцільності із соціальною ефективністю на концептуальному рівні внутрішньої політики; для підвищення ефективності регіонального розвитку України; для відпрацювання напрямків та методів державного та суспільного регулювання соціальних конфліктів та запобігання проявів екстремізму в суспільстві, для удосконалення політики євроінтеграції; для удосконалення законодавчої бази стосовно забезпечення рівних прав та можливостей громадян. Результати можуть мати суттєвий інтерес для науковців, представників органів державного управління та самоврядування усіх рівнів.

Стан готовності розробки: Розробка представлена Міністерству освіти і науки України.

Результати впровадження: Результати використовуються у навчальному процесі в процесі підготовки студентів за спеціальністю 054 – Соціологія в

Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Матеріали можуть бути використані в навчальному процесі, зокрема, у викладанні таких навчальних курсів: «Політична соціологія», «Соціологія ідеологій», «Порівняльний аналіз політичних революцій», «Системний та інституційний аналіз партійної системи України», «Критична соціологія», «Маніпулятивні технології у сучасному світі», «Соціально-політичний маркетинг», «Мова та політичний дискурс», «Сучасні соціальні нерівності», «Процеси інтеграції та розширення Європи», «Соціальні зміни у сучасному суспільстві».

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків. **Телефон:** (057)7075437 (кафедра політичної соціології).

E-mail: polit-soc@karazin.ua

Науковий напрям: Суспільні науки

Назва науко-дослідної роботи: Міждисциплінарний проект «Кордони Європейського Союзу – встановлення кордонів, політичний ландшафт і соціальна арена: потенціали і виклики еволюції концепцій кордонів у світі періоду закінчення холодної війни» (EUBORDERSCAPES–Bordering, Political Landscapes and Social Arenas: Potentials and Challenges of Evolving Border Concepts in a post-Cold War World). Харківський університет є членом дослідницького консорціуму, до якого входять 20 університетів та дослідницьких закладів країн Західної, Центральної та Східної Європи. Фінансувався ЄК у межах 7 Рамочної Програми (FP 7). 2012-2016 pp.

Автор: О. А. Філіппова (керівник дослідницької групи Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна).

Основні характеристики, суть розробки: Концептуальні зміни у вивченні кордонів розглянуто в зв'язку з основними соціальними, економічними і геополітичними перетвореннями, що відбулися в останні десятиліття. Проаналізовано основні парадигмальні зрушення в науковій дискусії, в т.ч. в соціальних науках. У межах проекту здійснено аналіз розвитку концепції кордонів у взаємопов'язаних термінах, що виникли останнім часом, зокрема «пост-національний», «постколоніальний», "постмодерністський" і "посткомуністичний". Результати дослідження дозволили з'ясувати, як різні й часто конкуруючі концептуалізації державного кордону – з точки зору їхнього політичного, соціального, культурного та символічного значення – резонують в конкретних контекстах на рівні повсякденного життя.

Порівняння зі світовими аналогами: Розробка є унікальною.

Затребуваність на ринку: Розробка затребувана у сфері освіти при підготовці кадрів, у сфері науки, державного управління та місцевого самоврядування.

Призначення та сфера застосування: Стратегічне планування розвитку територій, у тому числі приграничних.

Стан готовності розробки: Розробка закінчена.

Результати впровадження: Результати використовуються у навчальному процесі в процесі підготовки студентів за спеціальністю 054 – Соціологія в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків.

Телефон: (057)7075079 (кафедра соціології).

E-mail: k_sociology@karazin.ua

Науковий напрям: Суспільні науки

Назва науко-дослідної роботи: Інноваційний підхід до мотивації організацій щодо проведення науково підтверджених віл-профілактичних втручань серед споживачів ін'єкційних наркотиків (2012-2016 рр. Фінансування: Спеціальний фонд. Національний Інститут здоров'я США. Договір № UKB1-32023-КК-12).

Автор: к.соціол.н., доц. О. А. Філіппова (керівник дослідницької групи Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна).

Основні характеристики, суть розробки: Розроблено ВІЛ-профілактичні програми, що сприяють поширенню загальних факторів ефективного ВІЛ-профілактичного втручання по зниженню ризикованої поведінки та дозволяють ВІЛ-сервісним організаціям розробляти програми з профілактики ВІЛ, яка відображають їхні конкретні організаційні характеристики та соціальний контекст.

Порівняння зі світовими аналогами: Розробка є унікальною.

Затребуваність на ринку: Розробка затребувана у сфері освіти при підготовці кадрів, у сфері науки, державного управління та місцевого самоврядування.

Призначення та сфера застосування: державні та громадські організації, що задіяні у розробці та реалізації ВІЛ-профілактичних програм.

Стан готовності розробки: Розробка закінчена.

Результати впровадження: Результати використовуються у навчальному процесі в процесі підготовки студентів за спеціальністю 054 – Соціологія в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків.

Телефон: (057)7075079 (кафедра соціології).

E-mail: k_sociology@karazin.ua

**2019-2020 рр.
Напрямок «СУСПІЛЬНІ НАУКИ»**

На соціологічному факультеті у 2010-2020 рр. реалізуються такі наукові проєкти:

Тематика НДР, що фінансувалися із загального фонду:

Назва науко-дослідної роботи: *«Адаптація соціально незахищених категорій студентської молоді в контексті медіатизації українського суспільства»*; фундаментальна, керівник НДР: д.соціол.н., акад. В.С. Бакіров, номер державної реєстрації: 0119U101762. (2019-2021рр.). Тема 1-9-19. Мета проєкту: Вивчення ролі соціального медіасередовища є надзвичайно актуальним завданням, оскільки це середовище є джерелом і простором реалізації адаптаційних можливостей представників соціально вразливих категорій студентства. Свідоме застосування комунікативних технологій в медіа для корегування процесу соціальної адаптації потенційно здатне забезпечити інклюзію соціально вразливих студентів не лише до простору вищої освіти, але й, більш широко, до участі у соціальному житті. Визначення, порівняльний аналіз та оцінка ефективності українських та закордонних комунікативних механізмів реалізації методів і методик інклюзії дозволять визначити основні мішені ефективного медіавпливу освітніх та інших акторів, визначити його потенціал і ризики і, можливо, звузити неефективне використання ресурсів такого роду. На засадах міждисциплінарного підходу створити комплексну концепцію адаптації соціально вразливих категорій студентської молоді у контексті медіатизації українського суспільства.

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків.

Телефон: (057)7075237 (кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій).

E-mail: app.socio@karazin.ua

Тематика НДР, що виконується без фінансування

- **Назва науко-дослідної роботи:** "*Студент у сучасному комунікативному просторі*"; фундаментальна тема, керівник НДР: д.соціол.н., акад. В.С. Бакіров, відповідальний виконавець: д.соціол.н., проф. Л.М.Хижняк. НДР виконують викладачі, аспіранти, студенти кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій. (2020-2022рр.). Мета проекту: на засадах міждисциплінарного підходу створити комплексну концепцію підвищення комунікативної компетентності студентів в умовах цифровізації сучасного суспільства.

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків.

Телефон: (057)7075237 (кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій).

E-mail: app.socio@karazin.ua

Наукові гранти:

- Проект зі Столичним університетом Осло (Oslo Metropolitan University, Норвегія) на тему «*Акомодація регіонального розмаїття в Україні*». Договір (контракт) NIBR 200888. 2018-2021 рр., керівники – к. соціол.н., доц. О. А. Філіппова, к.соціол.н., доц. О. С. Мурадян. Мета проекту: дослідження ходу реалізації реформ в Україні, зокрема реформи децентралізації та освітньої реформи.

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків.

Телефон: (057)7075079 (кафедра соціології).

E-mail: k_sociology@karazin.ua

- Making Good (Зроби добре). Грант Британської ради. Програма підтримки підприємництва у вищій освіті «Творча іскра – клуби англійської мови». Керівник – к. соціол. н., доц. Солдатенко І. А. 2019-2020.

Адреса: майдан Свободи, 6, 61022, Харків.

Телефон: (057)7075237 (кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій).

E-mail: app.socio@karazin.ua

Інформація про науково-дослідні роботи, що виконувалися на кафедрах соціологічного факультету у межах робочого часу

викладачіву 2019 р.

- Проект "Корупційні ризики в медичній освіті України". Травень-жовтень 2019рр. (за грантом США, проект реалізовано спільно з Київською школою економіки, *науковий керівник від факультету: проф. Сокурянська Л. Г.*)
- Проведено соціологічне дослідження "Місія університету в сучасному світі" (на замовлення Світового банку). *Науковий керівник: проф. Сокурянська Л. Г.*
- Проект "Репродуктивні настанови та сімейні цінності студентства України та Республіки Білорусь" (*проект без фінансування, реалізує наукова група кафедри соціології, науковий керівник: проф. Сокурянська Л.Г.*)

Наукові конференції, семінари, школи, які організовані і проведені соціологічним факультетом і на яких оприлюднені результати науково-дослідної роботи співробітників, аспірантів, докторантів факультету

у 2019 р.:

- XVII Міжнародна конференція студентів, аспірантів, молодих вчених "Соціологія у (пост)сучасності", *14-15 березня 2019 р.*
- *Якубинська наука сесія*, 5 квітня 2019 р.
- *Німецько-українська літня школа для молодих журналістів «Журналістика у зоні конфлікту»*. Міжнародну літню школу для молодих журналістів організували Соціологічний факультет Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Інститут міжнародної журналістики Еріха Броста / Інститут журналістики Технічного університету Дортмунда за підтримки Харківського офісу Фонду Конрада Аденауера та Харківського представництва Німецької служби академічних обмінів (DAAD).
- *Міжнародна літня школа "Масові переміщення: фокус на внутрішньо переміщених осіб у пострадянських країнах"*, 5-16 серпня 2019 р., організована Центром міжнародних відносин Каразінського університету імені В. Н. Каразіна за підтримки DAAD (Німеччина). Серед спікерів – викладачі факультету О. Хижняк, М. Фоломєєв, Г. Кравченкова, І. Солдатенко.
- *Школа молодого соціолога "Соціолог як експерт: практики та інсайди"* (на базі Чернігівського національного технологічного університету, 30 вересня - 4 жовтня 2019 р., *науковий керівник: проф. Сокурянська Л. Г.*)

- 10–11 жовтня 2019 р. з ініціативи Посольства Норвегії в Україні та Каразінського університету відбулася конференція, присвячена діяльності Фрідтйофа Нансена в Україні в 1921–1922 рр. **Секція 4 (соціологічна): «(Гео)політики ідентичності: етнічності, міграції, кордони».**

- **Круглий стіл, присвячений 90-річчю з дня народження В. О. Ядова та І. Д. Ковальнової "Продовжуємо вчитися, продовжуємо вчити" (22 листопада 2019 р., науковий керівник: проф. Сокурянська Л.Г.).**